

Sygn. akt I UK 112/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania D. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 marca 2019 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 września 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie D. P., w którym zmieniono decyzję organu rentowego stwierdzając, że D. P. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 2 września 2014 r.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 2 ustawy o swobodzie swobody działalności gospodarczej, art. 5b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, a także na naruszeniu

przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ:

- (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania,

ewentualnie:

- (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) jest ona oczywiście uzasadniona,

ewentualnie:

- (art. 398⁹ § 1 pkt. 1 k.p.c.) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na odpowiedzi na pytanie:

- czy w sytuacji, gdy organ rentowy podnosi, że czynności były wykonywane na podstawie innego tytułu do ubezpieczeń społecznych niż prowadzenie działalności gospodarczej, to jest na podstawie umowy o pracę, czy umowy zlecenia to czy podmiot, na rzecz którego miałyby być wykonywane te czynności posiada status zainteresowanego?

- czy o statusie zainteresowanego w sprawie decyduje stanowisko stron procesu, czy też o tym, czy podmiot postępowania posiada status zainteresowanego w sprawie decyduje rozstrzygnięcie Sądu?

ewentualnie:

- (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, ponieważ w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w [...] uznał, że w sytuacji, gdy organ rentowy nie kwestionuje samego wykonywania czynności, ale twierdzi, że czynności były wykonywane na podstawie innego tytułu do ubezpieczeń, to jest umowy o pracę czy umowy zlecenia, to podmiot, który miałby być pracodawcą czy zleceniobiorcą nie posiada statusu zainteresowanego, a Sąd Okręgowy w Ł. w sprawie o sygn. akt: VIII U [...] i VIII U [...] uznał, że podmiot ten posiada status zainteresowanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na wstępie warto wskazać, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ustawodawca nieprzypadkowo konstruując wymagania skargi kasacyjnej wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (§ 1 pkt 2) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130). W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Odnosząc się do deklarowanej nieważności postępowania należy zauważyć, że obowiązkiem skarżącego jest wykazanie tej przesłanki poprzez wyjaśnienie, z jakiej przyczyny i na jakiej podstawie stawia on zaskarżonemu wyrokowi tego rodzaju zarzut (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2012 r., I UK

231/12). W rozpoznawanej sprawie skarżący tego obowiązku nie dochował, bowiem kwestia nieważności postępowania została całkowicie przemilczana. Skarżący jedynie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że "w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania". Nie wyjaśnił jednakże, które przepisy naruszył Sąd Apelacyjny i na czym miałyby polegać to naruszenie.

Zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej również jest chybiony. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w skardze zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365). Dla stwierdzenia, że w sprawie tak rozumiana przesłanka wystąpiła skarżący powinien był wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). Skarżący w uzasadnieniu skargi na jej s. 13 wskazał, że "biorąc pod uwagę przedstawioną niżej argumentację należy uznać, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna", jednakże dalszy wywód dotyczy przesłanek przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. O oczywistej zasadności skargi nie może również świadczyć dalsza argumentacja zawarta w jej ostatnich dwóch akapitach: "Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podnoszę, że w przypadku samego ZUS [...] Oddział w Ł. toczyło się co najmniej kilkanaście spraw w stanie faktycznym, w którym ubezpieczeni najpierw wykonywali prace na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia, a następnie zaczynali te same lub bardzo zbliżone czynności wykonywać na podstawie zarejestrowanej działalności gospodarczej, a organ rentowy nie kwestionując samego wykonywania czynności twierdził, że były one

wykonywane na innej podstawie prawnej niż działalność gospodarcza. Dlatego też istotne jest zajęcie stanowiska w jakich sytuacjach ma miejsce tzw. samozatrudnienie będące wykonywaniem działalności gospodarczej, w tym także tylko na rzecz jednego podmiotu, a kiedy taka praca rodzi inny tytuł do ubezpieczeń społecznych niż prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, w przypadku której płatnikiem składek jest podmiot, na którego rzecz jest wykonywana praca." Skarżący nie powiązał bowiem wskazanych okoliczności z naruszeniem konkretnych przepisów prawa przez Sąd Apelacyjny, nie przytoczył argumentów mających świadczyć o ich ewidentnym naruszeniu, za taki bowiem nie można uznać sformułowania "w tym stanie rzeczy skarga kasacyjna jest konieczna i uzasadniona".

Odnosząc się do kolejnej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważyć należy, że jeżeli skarżący wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). W rozpoznawanej sprawie skarżący ograniczył się wyłącznie do samego sformułowania istotnego zagadnienia prawnego bez wskazania przepisów prawa, na tle których ono powstało. Analogicznie jak w przypadku pierwszej ze wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, brak jest odrębnego uzasadnienia tej podstawy przedsądu.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis

prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Przez rozbieżności w orzecznictwie sądów, uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawne, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016 nr 2, poz. 29). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319). W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący upatruje owej rozbieżności pomiędzy orzeczeniem Sądu Apelacyjnego a dwoma wyrokami Sądu Okręgowego w Ł.. Nie wskazał jednak, na gruncie jakiego przepisu ujawniła się rozbieżność orzecznictwa, nie wyjaśnił również na czym polega podobieństwo stanów faktycznych zapadłych rozstrzygnięć, ograniczając się jedynie do wskazania sygnatur dwóch wyroków Sądu Okręgowego.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.